PIRKANMAAN KÄRÄJÄOIKEUS
Kelloportinkatu 5 A
33100 Tampere

LAUSUNTO

3.2.2017

EDUSKUNNAN LAKIVALIOKUNNALLE

Viite Lakivaliokunta tiistai 7.2.2017 klo 10.45/ HE 258/2016 vp/ asiantuntijapyyntö 26.1.2017

Asia Asiantuntijalausunto liittyen asiaan HE 258/2016 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikoslain 30 luvun 13 §:n muuttamisesta

Asiantuntijalausuntonani esitän seuraavan. Kannatan lähtökohtaisesti ehdotusta siitä, että oikeushenkilön rangaistusvastuu laajennetaan koskemaan myös törkeää kirjanpitorikosta. Käsitykseni mukaan törkeä kirjanpitorikos tulee usein ilmi muiden rikosten ilmitulon yhteydessä tai konkurssimenettelyssä. Tyypillisesti rikos havaitaan konkurssimenettelyn yhteydessä siinä vaiheessa, kun pesänhoitaja ottaa konkurssipesän hoidettavakseen. Tällöin tulee ilmi, että konkurssivelallisen kirjanpidossa on puutteita tai kirjanpito on kokonaan pitämättä. Yhteisösakon vaatimisella tällaisessa tilanteessa ei ole tosiasiassa rikoksia ehkäisevää vaikutusta. Yhteisösakko jäisi käytännössä myös perimättä konkurssivelallisen puuttuvan maksukyvyn vuoksi. Hallituksen esityksessä onkin asianmukaisesti todettu, että yhteisösakon vaatiminen toimintansa jo päättäneeltä yhtiöltä ei olisi tarkoituksenmukaista. Usein laiminlyönnit kirjanpidon pitämisessä johtuvat myös siitä, ettei yhtiöllä ole ollut varaa loppuaikoinaan maksaa ulkopuoliselle kirjanpitäjälle kirjanpidon hoitamisesta.

Sen sijaan yhteisösakon vaatiminen toimintaansa jatkavalta ja suunnitelmallisesti kirjanpitoaan vääristelleeltä yhteisöltä olisi perusteltua. Jos kirjanpidon vääristelyssä on käytetty apuna toimeksiantosopimuksen perusteella ulkopuolista kirjanpitäjää, ei ole syytä rajata kirjanpitopalvelua tuottavaa yhtiötä yhteisösakon ulkopuolelle.

Vaikka törkeää kirjanpitorikosta koskevia syytteitä käsitellään kohtalaisessa määrin käräjäoikeuksissa, käsitykseni mukaan yhteisösakon vaatiminen ja tuomitseminen ehdotetusta lainmuutoksesta huolimatta tulisi olemaan suhteellisen harvinaista.

Yhteisösakon tuomitseminen edellyttää syyttäjän vaatimusta. Turun yliopistossa tehdyn tuoreen tutkimuksen (Alvesalo-Kuusi ja Lähteenmäki) mukaan yhteisösakon vaatimisessa ja tuomitsemisessa ainakin työturvallisuusrikoksiin liittyen on merkittäviä alueellisia eroja, mikä voi olla ongelma kansalaisten yhdenvertaisuuden kannalta.

Petteri Kosonen
Käräjätuomari, Tampere